

1. Гражданский кодекс Республики Беларусь от 26.07.1999 г. № 296-З. Принят Палатой представителей 08.06.1999 г. Одобрен Советом Республики 30.07.1999 г. с изменениями и дополнениями от 20.06.2008 г. // Национальный реестр правовых актов Республики Беларусь. – 1999. – № 80, 2/70.
2. О противодействии монополистической деятельности и развитии конкуренции: Закон Республики Беларусь от 10 декабря 1992 г. № 2034 – XII, в редакции от 10.01.2000 г. с изменениями и дополнениями от 02.12.2002 г. // Эталон-Беларусь [Электрон. Ресурс] / Нац. Центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2013.
3. Налоговый кодекс Республики Беларусь (Общая и Особенная части): по состоянию на 1.01.2010 г. – Минск: Национальный центр правовой информации Республики Беларусь, 2013. – 672 с.
4. О толковании терминов «автомобильная перевозка для собственных нужд» и «автомобильная технологическая внутрихозяйственная перевозка»: Разъяснение Высшего Хозяйственного Суда Республики Беларусь, 28 июля 2008 г., № 03-32/1559 // Консультант Плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2013.
5. О терминах «товар», «услуга» для целей осуществления закупок: Решение Конституционного Суда Республики Беларусь, 28 августа 2007 г., № П-219/2007 // Консультант Плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2013.
6. О толковании термина «неналоговые платежи»: Разъяснение Высшего Хозяйственного Суда Республики Беларусь, 21 августа 2007 г., № 03-30/1541 // Консультант Плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2013.
7. О Концепции совершенствования законодательства Республики Беларусь: Указ Президента Респ. Беларусь, 10 апреля 2002 г., № 205 // Консультант Плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2013.
8. О нормативных правовых актах Республики Беларусь: Закон Респ. Беларусь, 10 янв. 2000 г., № 361-З: в ред. Закона Респ. Беларусь от 02.07.2009 г. // Консультант Плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2013.
9. О мерах по совершенствованию нормотворческой деятельности: Указ Президента Респ. Беларусь, 11 августа 2003 г., № 359: в ред. Указа Президента Респ. Беларусь от 24.02.2012 г. // Консультант Плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2013.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СВОБОДИ СЛОВА В РІШЕННЯХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Кальченко Дар'я Сергіївна

студент-спеціаліст юридичного факультету

Харківського національного університету

імені В.Н. Каразіна

e-mail: dar21022011@yandex.ru

Ключові слова: свобода вираження думки, поглядів і інформації, судова практика, обмеження свободи слова, цензура.

Свобода вираження поглядів передбачає фундаментальну умову існування

демократичного суспільства і умов вільного розвитку особистості. Частина 1 ст. 10 включає три елементи: свободу дотримуватися своєї думки; свободу отримувати інформацію та ідеї; свободу поширювати інформацію та ідеї.[1,с.251]

Це право закріплено в самих ранніх з нині діючих конституцій, включаючи прийняті в XVIII столітті конституції низки американських штатів, ст.11 французької Декларації прав людини і громадянина і Першу поправку до Конституції Сполучених Штатів. Стаття 10 Європейської конвенції розроблена за зразком ст.19 Загальної декларації прав людини. [2,с.178-179] Положення ст. 34 Конституції України хоч і відповідають ст. 10 Конвенції, однак національне законодавство не розкриває суті права на свободу думки й слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань так, як це зазначено, наприклад, у рішенні в справі Лінгенс проти Австрії.[3]

Стаття 10 захищає свободу вираження своєї думки, яка містить в собі ризик нанесення збитку або прямо зачіпає інтереси інших людей. Як правило, думки, колективні більшістю або численною групою людей, не піддаються ризику втручання з боку держави. Саме з цієї причини ст. 10 також охоплює і захист інформації і думок, висловлених нечисленними групами або окремою особою, навіть якщо такий вираз може шокувати більшість. Терпимість до приватним думок є важливим елементом демократичної політичної системи.

«Свобода вираження думки, як вона визначається в п. 1 статті 10, являє собою одну із засад демократичного суспільства, основна умова його прогресу і самореалізації кожного її члена. При дотриманні вимог п. 2 свобода слова охоплює не тільки "інформацію" або "ідеї", які зустрічаються сприятливо або розглядаються як нешкідливі або нейтральні, але також і такі, які ображають, шокують або непокоять. Такі вимоги плюралізму, толерантності і лібералізму, без яких немає "демократичного суспільства» (Хендисайд проти Сполученого Королівства, 1976; Лінгенс проти Австрії, 1986; Обершлік проти Австрії, 1991).[4, с.822-864]

Термін «висловлювання» не обмежується лише свободою слова, письмової або усної, але охоплює також область живопису, образів і дій, пов'язаних з виразом ідей або передачею інформації. За деяких обставин навіть форма одягу може підпадати під дію ст. 10. Більш того, ст. 10 захищає не тільки зміст інформації або ідей, але і форму, в якій вони виражені. Таким чином, друковані матеріали, радіомовлення, твори живопису, фільми або електронні інформаційні системи підпадають під дію цієї статті. З цього випливає, що засоби виробництва, передачі та розповсюдження інформації та ідей знаходяться під захистом ст. 10, і Суд повинен враховувати фактор швидкого прогресу у розвитку цих засобів у багатьох галузях.[5, с.7-8]

Судова практика підкреслила особливу важливість свободи слова в її політичному аспекті і, зокрема, для парламентаріїв, які перебувають у опозиції. Свобода слова має виняткову цінність для народного обранця, так як він представляє своїх виборців і захищає їх інтереси. Тому втручання у здійснення свободи слова парламентаріями від опозиції вимагає від Суду найпильнішої контролю.

Свобода вираження своєї думки є як самостійним правом, так і компонентом інших прав, які захищаються Конвенцією, як, наприклад, свобода зібрань. В той же час, свобода вираження може вступати в протиріччя з іншими правами, охоронюваними Конвенцією, такими, як право на справедливий судовий розгляд, право на повагу до приватного життя, право на свободу совісті і релігії. У разі виникнення таких суперечностей Суд намагається знайти баланс інтересів, свого роду золоту середину.

«Суд нагадує про важливість свободи вираження думки, яка становить одну з попередніх умов нормального функціонування демократії. Реальне і ефективне здійснення цієї волі залежить не тільки від обов'язка Держави утримуватися від будь-якого втручання, але може вимагати позитивних заходів захисту навіть у відносинах індивідів між собою. Щоб визначити чи існує позитивне зобов'язання потрібно враховувати - принцип що лежить в основі всієї Конвенції - справедливую рівновагу яку повинно бути встановлено між спільним інтересом і інтересом індивіда. »(Озгюр Гюндем проти Турції)[6]

Головне значення ст. 10 полягає в захисті свободи вираження думки кожної людини. «Щоб судити про необхідність втручання, Договірні Держави користуються свободою розсуду, але остання нерозривно пов'язана з Європейським контролем. Якщо мова йде про втручання у здійснення прав і свобод гарантованих п. 1 статті 10 цей контроль повинен бути суворим в силу їх значущості багаторазово підкресленою Судом. Необхідність їх обмеження повинна бути встановлена переконливим способом» (Радіо АВС проти Австрії, 1997).[7, с.20-25]

Ідея, згідно з якою здійснення свободи висловлення своєї думки, накладає певні обов'язки і відповідальність, має унікальний характер, її не можна виявити в інших статтях Конвенції, які стосуються прав і свобод. Це положення не інтерпретували як єдиної умови, автоматично обмежує право на свободу вираження окремих осіб, що належать до певних професійних груп, у зв'язку з чим і може виникнути питання про «обов'язки і відповідальність»; «Будь-хто, хто здійснює свободу висловлення своєї думки, бере на себе "обов'язки і відповідальність", обсяг яких залежить від його положення і від використовуваного технічного прийому»(Хендисайд проти Сполученого Королівства, 1976 р.) [8]

Наприклад, у справі Енгель і інші заборону публікації і розповсюдження підготовленої військовослужбовцями газети, що містить критику деяких старших за звання офіцерів, було визнано Судом виправданим втручанням у здійснення права вільно висловлювати свою думку; тим не менш, Суд також заявив, що «мова йшла не про позбавлення їх права на свободу висловлювати свою думку, а тільки про покарання за зловживання ними цією свободою».

«Будь-яке обмеження на свободу слова, будь то в контексте релігійних переконань або в будь-якому іншому, буде несумісний зі статтею 10, якщо воно не обумовлено необхідністю, як того вимагає п. 2 цієї статті. Розглядаючи питання, чи можна вважати обмеження прав і свобод, гарантованих Конвенцією, "необхідними в демократичному суспільстві", Суд, проте, послідовно вказував, що Держави-учасники мають певний, але не необмежений розсудом при оцінці їх доцільності. У будь-якому випадку саме Європейському Суду належить прийняти остаточне рішення про сумісність таких обмежень з Конвенцією, і він виносить його, оцінюючи, відповідно до обставин конкретної справи, чи відповідало дане втручання "невідкладної суспільної потреби" і чи було воно "пропорційно переслідуваної законної мети"» (Уингроу проти Сполученого Королівства 1996 р.) [9]

Діапазон можливого втручання (формальності, умови, обмеження або штрафні санкції) держави у здійсненні індивідом його права на свободу висловлення своєї думки дуже широкий, і тут не існує встановлених меж.

Серед різних форм втручання держави найбільш небезпечною, на думку Суду, є попередня цензура, оскільки вона перешкоджає процесу передачі інформації та ідей тим, хто зацікавлений в отриманні. Розглядаючи справи, що стосуються заборони публікації деяких статей, Суд постановив: «У ст. 10 не міститься положення, що забороняє накладення попередніх обмежень на публікацію... Однак, у зазначених обмеженнях закладена настільки серйозна небезпека, що це потребує пильної уваги з боку Суду. Це особливо стосується преси, оскільки актуальність новин скороминуша, і відстрочка з їх публікацією, навіть на короткий період, може зовсім позбавити їх жодної цінності і значення» («Санді Таймс» проти Сполученого Королівства, 1991). [10]

Таким чином, в умовах ефективно діючої демократії та додержання прав людини, свобода вираження своєї думки є не тільки важлива сама по собі, але вона відіграє центральну роль в справі захисту інших прав, закріплених у Конвенції. Без чіткої гарантії права на свободу вираження, що охороняється незалежними і беспристрасними судами, не може існувати вільна держава, не може існувати демократія.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Червяцова А.О.

Література:

1. Манукян В.И. Международная защита прав человека: право, прецеденты, комментарии: научно-практическое пособие К: Истина, 2010.
2. Европейское право в области прав человека: практика и коммент.: [пер. с англ.]/Марк Дженис, Ричард Кэй, Энтони Брэдли.- М.: Права человека; Будапешт : Ин-т по конституц. и законодат. политике, 1997. - 607 с.
3. Справа Лінгенс проти Австрії [Електроний ресурс: <http://www.media-yuryst.com/?print=105>]
4. Де Сальвіа Микеле. Прецеденты Европейского суда по правам человека(Перевод с франц. А. А. Жуковой, Г. А. Пашковской). Судебная практика с 1960 по 2002 г. Санкт-Петербург, 2004.
5. Европейская Конвенция о защите прав человека и основных свобод. Статья 10. Право на свободу выражения своего мнения: прецеденты и коммент./ Моники Маковой, Е.А. Чефранова ; Рос. акад. правосудия, [Совет Европы]. - М. : Рос. акад. правосудия, 2001.
6. Озгюр Гюндем проти Турції, 2000 [Електроний ресурс: <http://enot-mmdc.sitetree.ru/european-court/map/single/663>].
7. Європейські стандарти в галузі свободи слова: общественно-политическая литература / М-во юстиції України ; Ред. Д. М. Третьяков. - К. : Ін Юре, 2002.
8. Хендисайд проти Сполученого Королівства, 1976 р [Електроний ресурс: <http://www.smioprf.ru/catalog/archive/index.php?pc=0>].
9. Уингроу (Wingrove) против Соединенного Королевства 1996 [Електроний ресурс: <http://www.echr.ru/documents/doc/2461494/2461494.htm>].
10. «Санді Таймс» проти Сполученого Королівства, 1991[Електроний ресурс: http://www.medialaw.kiev.ua/laws/laws_europe/70/].

ПРИНЦИП ПЛАТНОСТИ ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЯ: ИСТОРИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Кандылёва Татьяна Сергеевна

*студентка III курса юридического факультета,
Могилёвского государственного университета
имени А.А. Кулешова*

e-mail: tatjana-kandylova@rambler.ru

Ключевые слова: принцип, платность, история, законодательство, земля, землевладельцы

«Цена монеты – пульс государства и
довольно верный способ узнать его силы»
Ф. Вольтер

Денежные отношения занимают достаточно серьёзное место в современном мире. Но можно говорить о том, что и в прошлые века принцип платности имел достаточно весомое значение в земельных отношениях.

Как говорил Б. Пастернак, «Человек живет не в природе, а в истории». Принципы земельных отношений пусть и официально не были закреплены в законодательстве, но они просматривались уже на самом раннем периоде истории.

Земля - это уникальный объект, играющий большое значение в жизни человека. Об этом знает и всегда помнит правительство - недаром решение земельного вопроса было одним из основных во все времена. Становление и развитие законодательства о земле происходили